GAZETA KRAKOWSKA

Nro 77.

z KRAKOWA dnia 27 WRZESNIA 1829 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 17 Września.

ROZKAZ DZIENNY

Do Woyska Polskiego.

w Kwaterze Główney w Warszawie. *dnia 11 Września 1829 r.*

Za Naywyższym Rozkazem.

Otrzymuią pałasz honorowy z napisem: Za waleczność.

Użyci przy Armii czynney przeciw Turkom: Z Sztabu Głównego, części Jenerała Kwatermistrza Jeneralnego, Porucznik Potkański, i z Korpusu Inżenierów Porucznik Szultz.

Ozdobieni zostaią.

Orderem S. Włodzimierza Klassy 4tey z Kokardą: Z Sztabu Głównego, części Jenerała Kwatermistrza Jeneralnego, Porucznik Zandrowicz.

Orderem S. Anny Klassy 3ciey z Kokardą: Z Korpusu Inżenierów, Porucznicy: Brodowski, Szymanowski, Rossmann, Jodko, Wiśniewski, Bieliński, Dunin, i Podporucznik Żelewski.

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmć i Król naywłaskawiey ozdobić raczył, za odbytą w roku zeszłym Kampaniią przeciw Turkom:

Orderem S. Anny Klassy 4tey: Z Sztabu Głównego, części Jenerała Kwatermistrza Jeneralnego, Podporucznika Piędzickiego, i z Pułku 6go Piechoty liniiowey, Podporucznika Ledóchowskiego.

Otrzymuią urlopu.

W Gwardyi: Dowódca Dywizyi Jazdy Gwardyi, Jenerał Dywizyi Kurnatowski, na dni 15, w Wielkie Xięztwo Poznańskie. W Pułku Strzelców Konnych: Pułkownik Jagmin, na dni 15, w Guberniią Grodzieńską, Porucznik Leski na dni 22. W Pułku Grenadyerów: Podpułkownik Nofok, na dni 25, Kapitan Szymanowski, na dni 26, do Pruss.

W Korpusie Artyleryi i Inżenierów: W Bateryi 1wszey lekkiey konney, Podporucznik Władysław Trębicki, na dni 10, w Guberniią Grodzieńską. Porucznik Inżenierów Szymański, przedłużenie Urlopu na dni 21, do Marienbad.

W Jeździe: Dowódca Dywizyi Strzelców Konnych, Jenerał Dywizyi Klicki, przedłużenie Urlopu na dni 30, do Marienbad i Töplitz.

Z Reformy: Pułkownik Sierakowski, na dni 28, w Gubernije Wołyńską i Podolską.

W Batalionie 1wszym Weteranów czynnych: Podporucznik Bielski, na dni 15, w Wielkie Xięztwo Poznańskie.

Wykreśleni zostaią z Kontrol.

W Jeździe: Z Pułku Strzelców Konnych Jego Cesarzewiczowskiey Mości Wielkiego Xięcia Alexandra Następcy Tronu Nro 1. Porucznik Ludwik Mszański, zmarły w dniu 25 Sierpnia r. b. Przykommenderowany do Pułku 3go Ułanów, Podporucznik Fryderyk Avé, zmarły w dniu 26 Sierpnia r. b.

Pod niebytność Jego Cesarzewiczowskiey Mości Wielkiego Xięcia Cessarzewicza Naczelnego Wodza

Szef Sztabu Głównego
(podpisano) Jenerał Piechoty
Hrabia *Kuruta.*

Zgodno z Oryginałem:
p. ob. Szefa Sztabu Głównego,
Jenerał Brygady *Siemiątkowski.*

ZDANIE SPRAWY

Banku Polskiego z roku 1828,

Czytane na posiedzeniu publicznem dnia 1 *Września* 1829 *roku.*

(Ciąg dalszy)

III. Bilety Kassowe.

Dla ułatwienia obrotu funduszów sobie powierzonych, Bank upoważniony został Art: 22 Dekretu Królewskiego do wypuszczenia w obiek Biletów Kassowych Postanowieniem z dnia 25 Kwietnia 1823 roku utworzonych. Maiąc na nwadze iak znaczne korzyści przynieść mogą kraiowi dobrze urządzone znaki obiegowe w mieysce monety kruszczowey, Bank szczególną troskliwość temu przedmiotowi poświęcał. Przekonany, iż kredyt podobnych papierów zawisł naywięcey od pewności, iż bez zawodu, bez szkody i straty czasu zrealizowane bydź mogą, starał się Bank, aby wymiana bez naymnieyszey zwłoki na każde stron żądanie następować mogła. Wydane przez Rząd do wszystkich Kass Skarbowych i Mieyskich zalecania, aby Bilety te w podatkach, lub iakich bądź wpływach przyymowane i na każde żądanie wymieniane były, przyczyniły się znacznie do upowszechnienia Biletów Kassowych i zwyciężenia dawnych przeciw znakom obiegowym przesądów lub nieufności. Do dnia 31 Grudnia r. z. wypuścił Bank w obieg Biletów Kassowych za zł. 8,966,015.

IV. Obroty.

a) *Skupowanie Wexlow i Papierów kraiowych.*

Wydano na ten przedmiot w przeciągu ostatnich czterech miesięcy r. z.

	zł. 3,054,004 gr. 29
Z tego zwrócono Bankowi	1,515,999 — 21
Pozostało w wexlach i papierach .	zł. 1,538,008 gr. 8

Nie można handlowi skutecznieyszey przynieść pomocy, iak przez dostarczenie kapitałów; własny interes, doświadczenie i przemysł osób prywatnych, potrafi mu nadać naywłaściwszy kierunek. Nayskutecznieyszym ku temu celowi środkiem iest skupowanie wexli. Nayznacznieysza część obrotów handlowych kredytem się ułatwia; skoro ten kredyt można nieiako spieniężyć, zyskuie się sposobność do nowych przedsięwzięć, przez co powiększa się massa kapitałów i rośnie tem więcey, im dogodnieysze są okoliczności do przedsięwzięć handlowych, im czynnieyszym iest przemysł osób, które się tym przedsięwzięciom poświęcaią. Dla tego w kraiach gdzie kwitnie przemysł, gdzie handel iest rozszerzony, naygłównieyszem zatrudnieniem Instytucyi Banków publicznych iest skupowanie wexli. Urządzeniem tey

części służby Bank wywiązał się z iednego z nayważnieyszych obowiązków powołania swoiego; do osób trudniących się przemysłem i handlem należy teraz korzystać z podaney sposobności i ofiarowaney pomocy. Lecz wyznać potrzeba, że pomimo wszelkich ułatwień i odstąpienia po części od zaręczeń, iakich w podobnych czynnościach Banki zagraniczne wymagaią, ta część działań Banku w szczupłych zamknięta była granicach; spodziewać się iednak należy, iż z czasem interes handluiących wskaże im ten środek otrzymania kapitałów za naydogodnieyszy. Tymczasem ta iuż niawątpliwa wypłynęła korzyść dla handlu mieyscowego z czynnosci Banku, iż używana odtąd w interessach handlowych stopa procentu znacznie się zmnieyszyła, i zbliżoną została do tey, podług którey Bank kapitałów swoich udziela.

Oprócz wexli skupowane były przez Bank Listy Zastawne wylosowane, Kupony od Listów Zastawnych, Akcyie Miasta Warszawy na pożyczkę dla nowo buduiących się, tudzież zapewnienia należności ze Skarbu publicznego z funduszów budżetowych.

b) Nabywanie i zbywanie Wexli zagranicznych.

Na kupno wexli zagranicznych wydano zł. 10,406,250 gr. 8
Z tego wpłynęło — 9,362,235 — 29

Zostało w wexlach d. 1 Stycznia r. b. zł. 1,044,014 gr. 9

Celem zaspokoienia należności za kupno papierów publicznych na Giełdach zagranicznych, mianowicie: Amsterdamskiey, Hamburgskiey, Berlińskiey, Petersburgskiey, Bank szukać musiał wexlów zagranicznych, za pośrednictwem których nayłatwiey i naykorzystniey wypłaty te mógł uskuteczniać. Wszelkie w tey mierze środki i ostrożności zachowane zostały, tak, iż pomimo obróconey na zakupienie wexlów tak znakomitey summy, żaden wexel z powodu niewypłacalności dłużników nie naraził Banku na stratę.

c) Nabywanie i zbywanie papierów publicznych.

Oprócz wniesionych do Banku w Listach Zastawnych Towarzystwa Kredytowego:

a) na uposażenie 10,000,000 zł:, które po kursie 81 za sto uważane są iako nabyte przez Bank za . . zł: 8,100,000 gr: —
b) na spłacenie długu kraiowego 6,000,000 zł . po kursie po 85 za sto za summę . . . . zł: 5,100,000 — —

Wydał Bank na kupno papierów publicznych:
1) Kraiowych . . . zł: 6,260,647 — 28
2) Zagranicznych . . — 15,595,312 — 4

Razem zł: 35,055,960 gr: 2

Wpłynęło zaś za sprzedaż papierów:
1) Kraiowych 7,663,057 gr: 14
2) Zagranicz: 7,301,898 — 22

zł: 14,964,956 gr: 6

Zostawało w papierach publicznych . . zł: 20,091,003 gr: 26
to iest w pap: kraiew: — 11,787,590 — 14
w pap: zagran: — 8,293,413 — 12

Razem iak wyżey zł: 20,081,003 gr: 26

Do nabywania papierów publicznych Bank powodowany był przepisami Dekretu Królewskiego, ktory fundusze depozytowe na ten tylko rodzay obrotu użyć dozwala, tudzież potrzebą korzystney lokacyi własnych funduszów zbywaiących od innych obrotów. Naygłównieyszym w tym względzie operacyi Banku przedmiotem były Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, i tey

)2(

do konkurrencyi w znaczney części przypisać należy, iż Listy Zastawne, które przy zawiązaniu się Banku stały po 81 za sto, w końcu upłynionego roku doszły do 88 za sto. To podniesienie się ceny Listów Zastawnych miało niemały wpływ na podwyższenie maiątków prywatnych w kraiu, gdzie przeszło za 120,000,000 zł: Listów Zastawnych w obieg wypuszczono,

Wszakże Bank nie przepomniał i innych papierów kraiowych acz maiących bardziey ściśnione obiegu granice. Nabywał on na rzecz swoią Zapisy Drogowe, Assekuracyie Skarbowe, Certyfikaty Kommissyi Likwidacyyney na Obligacyie tak zwane Hypoteczne i Pragskie. Inne dowody Kommissyi Centralney Likwidacyyney Bank nabywał na rzecz Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu.

Z pomiędzy papierów zagranicznych Bank zakupił od Rządu papiery Austryiackie, w ilości, iaka w skutek Konwencyi z dnia 19 Kwietnia r. z. w Wiedniu zawartey, Rządowi Królestwa Polskiego przez Rząd Cesarsko-Austryiacki zapłacona została. Że zaś papiery Rossyyskie znane na wielu giełdach zagranicznych przedstawiały iedną z naykorzystnieyszych lokacyi dla zbywaiących funduszów bankowych, przeto Bank część kapitałów swoich użył na ich nabycie, ile że to dawało sposobność rozszerzenia działań Banku za granicą i weyścia w bliższe stosunki z znakomitszemi domami handlowemi.

d) *Pożyczki i Zaliczenia.*

1) Pożyczka dla Dyrekcyi Główney Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.

W rzędzie pożyczek z mocy ustawy bankowey pierwszą iest pożyczka dla Towarzystwa Kredytowego. Dyrekcyia Główna tego Towarzystwa dotąd tey pożyczki z Banku nie zaciągnęła, i w ogólności rozpoczęte względem wzaiemnych stosunków układy, ieszcze ukończone nie zostały. O pożyczce bezprocentowey, którą Dyrekcyia Główna Towarzystwa Kredytowego ze Skarbu publicznego zaciągnęła, i która Bankowi w summie 1,594,440 zł: 11 gr: przekazaną została, wspomnieliśmy mówiąc o funduszu na uposażenie Banku.

2) Pożyczka zakładom przemysłowym:

Wydano na pożyczki tego rodzaiu zł 5,673,453 gr: 26
Z tego zwrócono Bankowi 177,767 — 8

Zostawało na pożyczkach do d. 1 Stycznia zł: 5,595,686 gr: 18

Pożyczki zakładom przemysłowym są iednym z naydzielnieyszych środków dźwignienia przemysłu kraiowego; przedmiot ten iednak pod względem bezpieczeństwa funduszów nie iest do urządzenia łatwym, i układ w tey mierze z Kommissyią Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi, którey bezpośrednia nad przemysłem służy opieka, ieszcze do skutku nie przyszedł. Z rozpoczęciem zawodu swego Bank przyiął pożyczki Górnictwu Kraiowemu i Miastu Warszawie na wzniesienie pokładu kamiennego nad Wisłą przez Skarb publiczny w zastępstwie Banku zaliczone; sam zaś bezpośrednio udzielił Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi pożyczkę na ukończenie traktu Kowieńskiego z zapewnieniem sobie zwrotu z wpływów szarwarkowych roku 1829 budżetem Królestwa objętych. Nakoniec pomimo nieistnieiących ieszcze stałych urządzeń nie odmawiał wsparcia niektórym zakładom przemysłowym prywatnym za zaręczeniem Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, z funduszów, które iey rząd na cel podobny corocznie przeznacza. Nie może także zamilczeć o silney pomocy udzieloney łącznie z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych

ż Policyi na utrzymanie wartości wełny, iednego z nayważnieyszych płodów produkcyi kraiowey. Bank przed iarmarkiem zeszłorocznym w Warszawie urządził skład wełny za bardzo małą opłatą, ułatwił iey sortowanie, sam nawet za stosownem Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi zaręczeniem znaczną część wełny na iarmark przywiezioney zakupił, i tę następnie za umiarkowaną cenę fabrykantom odstępował. O ile posługa ta ze strony Banku sprzedaiącym i kupuiącym była użyteczna, poświadczą ci, którzy w niey iakikolwiek mieli udział. (*Dokończenie nastąpi.*)

Z Petersburga d. 18 Sierpnia. D. K.

W szczegółowem rozporządzeniu względem nowego zaciągu, są następuiące przepisy: Zaciąg ten, poczynaiąc od 1go Listopada, skończyć się ma w 2ch miesiącach. Rekruci nie maią bydź młodsi od lat 18, ani starsi nad lat 35. Nayniższa miara rekruta ma wynosić 2 arszyny 3 werszki. Ktoby życzył zamiast umundorowania dać pieniądze, od tego należy brać 43 ruble na każdego rekruta; podobnie zamiast żywności dla nich, pobierać będą od dostawiaiących rekrutów pieniądze. Żydzi nin są wyłączeni od obecnego naboru i maią bydź brani według prawideł ogłoszonych w Ukazie dnia 26 Sierpnia 1827 roku.

Ukazem wydanym dnia 26 Lipca, N. Pan rozporządził, aby wszystkie kassy skarbowe przyymowały nową trzyrublową monetę platynową w przypadkach, w których dotąd wnoszono monetę złotą lub srebrną.

— Dnia 19. —

(Z Gazety Sankt-Petersburgskiey.)

Dnia 14 b. m., Xiążę Chosrew-Mirza zwiedził 1wszy Korpus Kadetów. Jego Wysokość w towarzystwie Jenerała Adjutanta Hrabiego Suchtelana, przyiechał o godzinie 1szey z południa, ze swoiem orszakiem, w którym między innemi znaydowali się: Naczelnie dowodzący Perskiemi woyskami regularnemi, Machamet-Chan-Emir-Nizam, Sekretarz Stanu (Mirza-Massud), Sekretarz Stanu (Mirza-Kale), Doktór (Mirza-Baba), Adjutant Perskiego Xiążęcia Następcy, Kapitan Semino i Kollegium zagranicznego tłumacz P. Szonberg. Jego Wysokość był spotkany przez Naczelnego Dyrektora Korpusu Paziów i Kadetów, Jenerała piechoty, Jenerała Adjutanta Demidowa, Dyrektora 1wszego Korpusu Kadetów, Jenerała Porucznika St. Perskiego i Officerów Korpusu, i prowadzony na przygotowane dla siebie mieysce w sali rekreacyyney, gdzie była lekcya fechtów, widowisko, na które z upodobaniem patrzyli tak Xiążę, iako i wszyscy przytomni. Potem Jego Wysokość oglądał sypialnie, muzeum, salę chorych, pokóy iadalny i kuchnią, w którey nadewszystko zastanowiło Xięcia nadzwyczayne ochędóstwo. Tu Jego Wysokość raczył kosztować potrawy przygotowane, dla Kadetów, i ze wszystkiemi swego orszaku osobami. Następnie Xiążę zaproszony był do Kancellaryi, będącey w Izbach, które zachowały ieszcze starodawną postać swoię od czasów Cesarza Piotra W., w Izbie Rady, Jego Wysokość raczył zapisać w Xiędze gościnney następuiące słowa: We Srodę, dnia 25 Sefera 1825 roku, zwiedziłem ten Kòrpus. Prawidła, postanowione w nim dla wychowania młodzieży, nadzwyczaynie mi się podobały. Wnoszę, iż celuią one nad wszystkiemi podobnemi w innych Państwach. Poczem Xiążę udał się do ogrodu, gdzie było cwiczenie woyskowe Kadetów. Za zbliżeniem się Xięcia, oddano mu cześć z muzyką, a Dowódca batalionu wręczył mu rappoit. Kadeci odbywali musztrę, a potem przeciągneli przed

Jego Wysokością. Xiążę, zbliżywszy się do młodych woiowników, oświadczył im zupełne podziękowanie, za to zadowolenie, iakie iemu uczynili tak pierwey w Peterkofie, i teraz. Będąc ieszcze obecnym na zapaśniczych ćwiczeniach Kadetów, których śmiałość i zręczność stały się przedmiotem powszechnego zadziwienia i pochwał, Jego Wysokość przeprowadzony odgłosem muzyki woyskowey wyszedł z ogrodu, i oświadczywszy w nader pochlebnych wyrażeniach swoie podziękowanie i zadowolenie, tak Dyrektorowi, Jenerałowi Adjutantowi, Demidowowi iako i Jenerałowi Porucznikowi Perskiemu, powrócił do Pałacu Taurychiego, dokąd zaraz także udali się Dyrektorowie, ażeby podziękować Xięciu za odwiedzenie Korpusu.

Z Paryża d. 11 Września.

Xiążę Polignac miał zachorować. — Hr. Bourmont pobiera teraz ze skarbu 163,610 Fr. to iest iako Jenerał gwardyi 31,610, iako uposażony Par 12,000, a iako Minister woienny 120,000 Fr. Oprócz tego część iego w wynagrodzeniu Emigrantów wynosi 106,871 Fr.

Dnia 2 b. m. fregata Cybelle powiozła z Tulonu woysku naszemu w Morei żołd i potrzeby obozowe.

Poseł nasz przy Dworze Duńskim Margr. St. Simon miał u Króla pożegnalne posłuchanie.

Gazeta Francyi donosi, że Xiążę Laval-Montmorencyi mianowany iest w mieysce Xięcia Polignac Posłem w Londynie, a Vicehrabia Marcellus Podsekretarzem w Ministerstwie spraw zagranicznych.

Dnia 6 obiadowali Ministrowie u Barona Rothschild w iego pomarańczarni w Boulogne.

Wiadomość o wniyściu woysk Rossyyskich do Adryanopola nadeszła tu dnia 7 b. m.

Na posiedzeniu Akademii umieiętności dnia 7 okazano zegarek, którego kółka są z kryształu, a słupki z szafiru i rubinu.

P. Lafayet iest wszędzie, gdzie tylko przyiedzie z naywiększemi uroczystościami przyymowany.

Z Madrytu d. 31 Sierpnia.

Dnia 4go przyszłego miesiąca uda się Dwór do Eskurial i tam czekać będzie na przybycie nowey Królowey.

Nowy Kodex handlowy iest już wydrukowany, ale ieszcze nie ogłoszony.

Wczoray w letnim zamku S. Ildefonso, gdzie teraz Król bawi, upadł dosyć wielki śnieg i oziębiło się powiterze.

Jenerał kapitan Katalonii Hr. d'Espanna o mało niedawno nie postradał życia: przechodząc się przed Barcelońską bramą z kilku osobami, nastąpił wystrzał z pistoletu, przez który idący obok niego podofficer zabity został.

Rząd nasz wielką pokłada nadzieię w udaniu się wyprawy przeciw Mexykowi; polega na pomocy Jenerałów Mexykańskich Santa Anna, Garza i Ambigo; Garza schwytał Iturbida i rozstrzelać kazał; Ambigo iest człowiek kolorowy.

Prześladowania w Kadyxie i Katalonii trwaią ciągle.

Z Lizbony d. 22 Sierpnia.

Don Miguel znayduie się ieszcze w Mafra, dokąd poiechały z nim iego siostry. Dnia 12 odebrał niepomyślne doniesienia z wyspy S. Michała. Potem nie nadszedł tu żaden okręt od wysp Azorskich. Mówią iednak, iż Don Miguel bardzo się zgniewał na dowódcę swey eskadry P. Rosas, i zlecił dowództwo nad całą wyprawą P. Prego.

Liczba znayduiących się tu wychodniow Hiszpańskich przechodzi 700.

Z Londynu d. 11 Września.

Król odwiedzi w połowie Października Brighton.

Dnia 8 odbyła się w wydziale spraw zagranicznych narada między Xięciem Wellington, Hr. Aberden, Posłem Rosyyskim i sprawuiącym interessa Francyi.

Na wyspie Madeirze nastąpiło pomiędzy woyskami powstanie. W Funchal (stolicy wyspy) bataliion pod Nr. 2gim wypowiedział nowemu Gubernatorowi, przesadnemu Migueliście, posłuszeństwo i żądał z gwałtownym krzykiem przywrócenia Gubernatora przeszłego. Nowy Gubernator rozkazał 13mu bataliionowi przeciw buntownikom wystąpić; lecz zamiast uderzenia na nich, złączył się z niemi. Na ówczas nie wiedziano ieszcze w Funchal o pobiciu Miguelistów na Terceirze.

Liczbę konstytucyynego woyska na Terceirze podaią do 2120 ludzi. Nie sądzą iednak, aby Terceira nadal utrzymać się mogła, zwłaszcza gdy doydzie tam wiadomość o powrocie Donna Maryi do Rio-Janeiro. Mieszkańcy tey wyspy mało dotąd okazali ochoty do walki, a z ustaniem handlu, ustały także dochody. Dotąd stopiono 80 Arobas (23 centnarów) srebra, a z dzwonów wybito zdawkową monetę. Roczne wydatki wynoszą do 50,000 funtów szterlingów, nie rachuiąc nadzwyczaynych, które tyle drugie wynieść mogą. Osada na Terceirze posiada teraz podostatkiem chleba i żywności, ale brakuie iey wina, wódki, cukru, tytuniu, &c. Wyspiarze są spokoynym ludem, trudnią się szczególniey rolnictwem, połowem ryb i chowem bydła; oprócz Lizbony nie maią z żadnym portem w świecie związku. Dnia 18 Maja roku zeszłego uznali iuż byli Don Miguela, gdy we trzy dni potem osada zrobiła przeciwną rewolucyią. Cała ludność wyspy wynosi 35,000 dusz.

Hr. Villaflor wydał na Terceirze następuiącą odezwę:

"Mieszkańcy wyspy Terceiry! Gdy eskadra uzurpatora, pragnąca krwi i pałaiąca zemstą, pokazała się zagrażaiąc waszey wyspie, zaleciłem wam spokoyność i ufność we mnie i w broniącey was odważney osadzie, i przyrzekłem wam ukaranie nieprzyiaciela prawego Tronu i wolności oyczyzny, ieżeli się ośmieli uderzyć na tę warownię wolności. Wy, iako uczciwi mieszkańcy, wiernie dopełniliście tego, co wam zaleciłem a wierne woyska, którémi dowodzę, zaręczyły mi niewzruszonem swoim męztwem, że mogę przyrzeczenia mego dopełnić. Nieprzyiaciel opuścił wasz brzeg, który chciał krwią waszą oblać, okryty zwłokami własnych żołnierzy; krwawe rozkazy, które były przeciw waszey osadzie i wiernemu ludowi tey wyspy wymierzone, obróciła Opatrzność przeciw samemże nieprzyiaciołom: przeszło połowa ich żołnierzy zginęła albo od oręża, albo w bałwanach morskich, albo znalazła przyięcie u wspaniałych zwycięzców, iakie religia i ludzkość nakazywały, a którego dowódcy zakazali im udzielenia osadzie i wam, gdybyśmy byli zwyciężonemi. Jeżeliby po poniesioney klęsce ośmielili się ieszcze raz powrócić pod ten brzeg, tedy przyrzekam wam na nowo, a doświadczenie okazało wam rzetelność mego przyrzeczenia: że zupełnie pobitemi zostaną. Ludu Terceiry! Mieszkańcy tey świetney warowni wierności, honoru i wytrwałości, zachowaycie się w zupełney spokoyności. Ja z walecznemi, którzy was bronią, starać się będą zabezpieczyć ten brzeg przeciw wszelkiemu napadowi nieprzyiaciela, i wasza wyspa mieć będzie chwałę, iż nayukochańszą naszą Królowę osadziła na iey Tronie, imieniowi Portugalskiemu przywróciła honor i stała się

ogniskiem, z którego rozszerzy się płomień swobody i dobra oyczyzny. — W obozie S. Sebastiano dnia 12go Sierpnia 1829 Hrabia Villaflor.»

Z Kancelaryi Jenerała Adjutanta wyszedł dnia 15 Sierpnia 1829 następuiący rozkaz dzienny:

» Stoczenie wielkiey bitwy dnia 11 Sierpnia i zupełne pobicie eskadry nieprzyiacielskiey, czyni Wielkorządcy i Jenerałowi kapitanowi przyiemność, iż może odznaczaiące się, stałe i waleczne sprawienie się wszystkich officerów i żołnierzy osady wynagrodzić. Korpus ochotników Donna Maryi II, osadę piątego powiatu i stoiącą w mieście Prava artyleryią, broniących punkta attaku, iako też wysłanych im na pomoc officerów i żołnierzy, którzy potrafili odwrócić naypotężnieyszy attak, rozwinęli nayszlachetnieysze woienne i obywatelskie cnoty, i okazali się przez swoią odwagę w niebezpieczeństwie bohaterami, a w zwycięztwie umiarkowanemi i szlachetnemi, poleca JW. Wielkorządca światu, któremu wiadome będą ich czyny, i Królowey Jmci. aby na ich skronia włożyła wieniec chwały, na który zasłużyli. — Mendes, Major.„

W czoray odbyło się u Margr. Palmella zgromadzenie, na którem, oprócz Marhr. Valensa i P. Guerrero, znaydowali oba inni członkowie Rejencyi i 12 osiadłych tu kupców. Palmella wystawił wyczerpany stan skarbu Królówey Maryi II i potrzebę wsparcia Terceiry. Proponował więc zaciągnienie pożyczki, lecz kupcy nie okazali się do niey ochoczemi. Ustały wszystkie wypłaty wychodniom Portugalskim na rachunek Brazyli.

Wczoray rano nadeszła tu wiadomość o osadzeniu Adryanopola przez woyska Rossyyskie. — Porta pobiera swoie dochody częścią z opłaty konsumcyyney, częścią z nałożonego pogłownego na Chrzesciian i Żydów; lecz oba te pobory nie przynoszą rocznie iak 20 mill. talarów. Inny pobór nazwany Hasnery iest prywatnym dochodem Sułtana, i składa się z opłaty od kopalni, sprzedaży publicznych urzędów, legatów i od pozostałego maiątku po urzędnikach koronnych. Liczba woyska Tureckiego iest ogromna na papierze; ale zbiegostwo i ustawiczny niedostatek potrzeb żołnierza, czynią ią bardzo małą i zaledwo w całem państwie wynosi 100,000 ludzi w czynney służbie zostaiących.

Zdaie się, że przeznaczona przeciw Mexykowi wyprawa Hiszpańska, została dnia 11 Lipca przez burzę rozpędzona. Dnia 24 Lipca przewozowy z niey statek Bingham przybył bardzo skołatany do Nowego Orleanu. Miał na sobie 500 żołnierzy. O losie reszty eskadry niema ieszcze dokładney wiadomości. W istocie Jeneral Barradas obrał wcale niepomyślną porę roku do swego przedsięwzięcia.

Od miesiąca Kwietnia r. b. znayduie się na Jamaice warzelnia cukru, na którey warzy się cukier za pomocą machiny parowey, przez co oszczędza się wiele rąk Murzyńskich.

Gazeta *Times* utrzymuie, iż układy względem Grecyi będą się i na przyszłość bez Rossyi odbywać.

Z Bruxelli d. 6 Września.

Dnia 4 b. m. został tu Angielski Kościół w ulicy Oranii przez Angielskiego Biskupa Doktora Luscombe poświęcony. Nazaiutrz dał tenże przeszło 100 młodzieńcom błogosławieństwo, a onegday poiechał przez Ostendę do Francyi, dla odbycia podobnegoż obrzędu z polecenia Biskupa Londyńskiego.

W Gandawie odkryto, że dway tameczni piekarze używali do pieczonego przez nich chleba mięszaniny z białym hałunem.

Przybyli tu officerowie Egipscy Dewitdar-Effendy Sekretarz Baszy, Soliman-Effendy, Ahmet-Effendy i Bach It-Effendy; nauczycielem i przewodnikiem ich iest Kawaler Lacour.

DODATEK
DO Nro 77
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 27 WRZESNIA 1829 ROKU w NIEDZIELĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Reaumira.

Dzień godzina	Barometr z reduk: na O° r.	Therm: czyli stop: zim i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Wrz:	cali lin:	stopnie	stop:			
god: 7	27 5, 620	+12. 6	99	Wschodni średni	Pochmurno	Deszcz
27	„ 5, 154	+16. 9	86	„ „	„ „	
22. 3	„ 4, 741	+17. 6	89	„ słaby	Pogoda z chmur:	
9	„ 4. 824	+13. 8	99	zaden	Pochmurno	
7	27 4, 525	+11. 5	98	Półn: Ws. słaby	Mgła	
23. 12	„ 4, 213	+18. 3	86	Wschodni słaby	Pogoda z chmur:	
3	„ 3, 888	+20. 6	78	„ „	„ „	
9	„ 4, 227	+15. 2	96	zaden	Pochmurno	
7	27 4, 588	+12. 7	98	zaden	Pogoda z Chmur:	
24. 12	„ 5, 153	+17. 7	82	Zachodni średni	„ „	
3	„ 5, 075	+18. 4	80	Półn: Za. średni	„ „	
9	„ 6. 102	+13. 4	93	zaden	Pochmurno	
7	27 6, 555	+12. 0	97	Północny słaby	Pochmurno	
25. 12	„ 6, 303	+18. 0	82	Wschodni słaby	Pogoda z Chmur:	
3	„ 5, 679	+17. 8	83	„ „	„ „	Deszcz
9	„ 5, 680	+13. 8	96	zaden	Pochmurno	

J. K. Steczkowski, A. O. A

Z Berlina d. 16 Września.

N. Król Jmć nasz wraz z Królewicami Następcą Tronu i Wilhelmem przybył onegday o godzinie w pół do 11tey z Paretz do Neu-Ruppin i wysiadł do goscinni pod trzema Koronami. Zaraz po przybyciu rozkazał J. K. M. przedstawić sobie cywilne i duchowne władze, obeyrzał posąg Króla Frydery-

Z powodu zaczenaiącey się kwartalney prenumeraty od 1 Pazdziernika r. b. na Gazetę Krakowską, uprasza iey Redakcyia Łaskawych Czytelników o wczesne się zgłaszanie.

ka Wilhelma II. potem iadąc z dowódcą tamteyszey osady oglądał miasto, dawny upadły klasztor, zbroiownią landwerów i ogród, w którym niegdy mieszkał Fryderyk Welki iako następca tronu, nakoniec kazał osadzie w paradzie około siebie przeciągnąć. Po śniadaniu, na które Burmistrz mieyscowy, Supperintendent Ewanielicki, i officerowie sztabu wezwanemi zostali, odiechał J. K. M. przy błogosławieństwie ludu na powrót do Paretz.

Z Kopenhagi d. 12 Września.

Rossyyska eskadra z Archangelu stoi dla burz i przeciwnych wiatrów od kilku dni w naszey przystani, pod dowództwem Admirała Steffel. Są to nowo zbudowane okręty, płynące do Kronstadu dla bycia miedzią obitę. Oba liniiowe okręty Lesnoi i Narwa maią po 74 dział, a fregata Dzwina 36.

Deputowanemi do naszego admiralskiego Kollegium mianowanemi zostali Komandor Schneider i Kapitan Kinch; ostatni posiada razem stopień i tytuł Kommissarza jeneralnego.

Xiężna Karolina przyięła opiekę nad wystawić się maiącym z powodu iey zamęzcia klasztorem.

Gazety Tistedtska i Aalborgska zawieraią iednozgodne uderzaiące doniesienie, iż 30 z. m. słyszano na morzu potężne z dział strzelanie bez widzenia okrętów. Nieregularne te wystrzały nią zdaią się bydź o ratunek podlegaiącego zatonieniu okrętu, gdyż takowe zwykły reguralnie następować. Thistedtska Gazeta dodaie, że przed kilku dniami widziano 14 do 16 żaglów około brzegu morskiego przepływaiących.

Z Stambułu d. 29 Sierpnia.

Od nadeyścia od Naczelnego Wodza woyska Rossyyskiego w odpisie pod dniem 24 Sierpnia z Adryanopola pewności, że gotów iest bez zwłoki przystąpić z Pełnomocnikami Tureckiemi do podpisania przed ugodnych punktów pokoiu, panuie tu nayzupełnieysza spokoyność, i dawniey z nagłego postępu woyska Rossyyskiego do naywyższego stopnia doszła trwoga, zniknęła i ożywiła umysły nadzieią.

Czuyność, i stałość, które rząd w nayniebezpieczniejszych chwilach okazał, i tęgość, z iaką niechętnych potrafił trzymać ciągle na wodzy, kazały się domyślać, iż stronników Janczarów i nieprzyiacioł nowego porządku rzeczy, którzy w ostatnich dniach tyle byli nierozsądnemi, że głośno obiawili swoie zamiary, z oka nie spuści. Jakoż iuż kilkunastu z nich stracono, a kawiarnie, w których miewali swoie schadzki zburzone zostały. W oznaymieniu o straceniu dowódcy zamków nad Bosforem Hamida Agi, nazwane go zdraycą kraiu.

Liczne kupy powracaiących z kampanii milicyi przybywaiące do okolic przewożone są do Azyi i do domów odsełane. Natomiast regularne woyska mieszczone są w koszarach, w nową broń opatrzone i do licznych straży w mieście użyte. Liczbę znayduiących się częścią w obozie pod Ramis-Czyflik, częścią w mieście woysk regularnych podaią do 30,000 głów. Z niemi przybyli także celnieysi dowódcy, iako to Alisz-Basza, Halil-Basza, Osman i Abdurah-Basza.

Z drugiey strony okazuiąc Porta pokoiowe swoie uczucia, uwolniła oddawnego czasu uwięzionych kupców Rossyyskich i wszystkich woiennych jeńców. Część ostatnich wraz z kilkoma oficerami i ludem zdobytey fregaty Raphael, wsiadła iuż na przeznaczone do odpłynienia na Czarne morze przewożące statki, a wkrótce nastąpi większy transport. Z Odessy zaś przybyły tu także przed kilku

dniami dwa Angielskie okręty z jeńcami Tureckiemi. Nadeszłe przez te okręty listy donoszą o zmnieyszeniu się morowey choroby w okolicach Odessy; miasto zaś było od niey wolne. Tu panuie ciągle naylepszy stan zdrowia

Od granic Tureckich d. 2 Września

Podług biegaiących w Belgradzie doniesień, Rossyianie osadzili całą liniią od Adryanopola aż do Rodosto, spodziewać się zatem należy, iż następna poczta z Stambułu albo w cale nie przybędzie, albo póydzie zwyczayną drogą przez Adryanopol i woyska Rossyyskie.

Podług listu officera Rossyyskiego z obozu pod Aidos pod dniem 4 Sierpnia, czynne woysko Rossyyskie, które na owczas przebyło Bałkan nie wynosiło iak 40 do 45,000 ludzi; ale posiłki nadchodzące na owczas morzem i od Dunaiu dochodziły także do 40,000. Woysko znaydowało się w naylepszym stanie, było we wszystko obficie opatrzone i ożywione duchem, który przyszłe powodzenia niewątpliwie zaręczał. Przy dalszem postępowaniu woyska nie było naymnieyszego podobieństwa do obawy oporu z strony Moslamskiego pospolitego powstania. Przy każdem spostkaniu się okazały nawet regularne woyska Tureckie naywiększe tchórzowstwo.

Adryanopol, zwany od Turków Edrene, zbudowany był przez Cesarza Rzymskiego Adryanna, rownie iak Konstantynopol przez Konstantyna, i za Cesarza Greckiego tegoż imienia pod Wielkorządcą Adryanem przez Osmanów zdobyty został. Działo się to w r. 1360 pod Muratem I. którego Wódz Laschalin był pierwszym Gubernatorem Tureckim tego miasta. W pięć lat potem zbudowany został Seray Edrene i od tego czasu był Adryanopol rezydencyią Sułtanów aż do zdobycia w r. 1458 Stambułu. Odległość iego od Stambułu wynosi 23 3/4 mili. Adryanopol leży na zbiegu trzech rzek: Tunczy, która wytryska z Bałkanu, Marycy, która także wypływa z Bałkanu i ze wszystkich trzech iest nayznacznieyszą, i nakoniec Ardy, rzeki bystrey, którey woda tak iest czysta, iż nawet w Adryanopolu do picia iest używana, i znayduie się na niey kilka młynów. Te trzy rzeki, z których tylko Maryca iest dla małych statków spławną, maią głębokie koryta, ale mocno na wiosnę się wznoszą i nierzadko kilka przedmieść zalewaią. Pod Selimem II zburzyły te rzeki 400 domów. Adryanopol dzieli się na 160 części i ma bydź podług pisarzy Tureckich tak wielki iak Stambuł; zachodzi iednak wątpliwość względem tego podania, ale posiadać może około 20,000 domów i 100,000 mieszkańców. Jest murem obwiedziony i posiada dawną Grecką twierdzę nad Tunczą. Twierdza ta iest 4roboczna i ma 4 okrągłe wieże na swoich szczytach. Liczą w tem mieście 11 bram. Pomiędzy targowiskami czyli basarami dwa tylko zasługuią na wspomnienie: Pantoflowy i Alego Baszy; oba są sklepione. Oprócz dwóch składów na towary, posiada dwa Seraie, ieden dawny, drugi nowy z pięknym zamkowym ogrodem, który odwilża Tuncza, i 40 meczetów, z których Sułtanowie 9 wystawili. Niektóre z tych meczetów posiadaią szkoły, kuchnie dla ubostwa i nawet łazinki. Naywiększym iest wystawiony przez Selima II. wybudowcę sławney Suleimanii w Stambule. Turcy poczytuią ten meczet za naypięknieyszy i naywiększy na ziemi, i kopuła iego iest o dwa łokcie większa od kopuły meczetu Zofii w stolicy. Oprócz

szkół przy meczetach znayduie się w Adryanopolu 24 wyższych szkół, trzy czytelnic Koranu i 28 kaplic do piątkowych modłów i 10 mauzoleow, w których wieczne palą się świece, 18 składów dla kupców i 28 karawanowych Seraiów, do których podróżni wysiadaią. Z 33 dawniey łazinek upadło 11. W okolicach miasta, zwłaszcza nad brzegiem Marycy znayduie się 430 pięknych ogrodów, które ta rzeka za pomocą kół czerpaiących odwilża. Pomiędzy mieyscami do zabawy zasługuie na szczególnieysze wspomnienie wieś Hisrlek, prawdziwie rożowy ogród (gdzie także robią i sprzedaią różową wódkę.) Miasto to posiada 5 murowanych mostów, z których ieden pochodzi ieszcze od czasów Greckiego Cesarstwa, i 11 drewnianych. Wspaniały wodociąg, który kosztem Sułtana Suleiman założony został, prowadzi wodę przez góry i doliny do Adryanopola, chociaż w nią dostatecznie iest opatrzony, zapełnia 52 fontan, 16 studni i mnóstwo rezerwoarow.

DONIESIENIA.

W dniu 2 Października 1829 r. o godzinie 10 ranney, na Kaźmierzu przy Krakowie w Kamienicy pod L. 125 w drodze exekucyi Sądowey, odbędzie się publiczna Licytacyia na wydzierżawienie przychodów z Kamienicy wyż rzeczoney, a to na lat dwa, to iest od 2go Października 1829 do podobnegoż dnia i miesiąca w roku 1831; zaś późniey po odbytey tey Licytacyi sprzedawane będą ruchomości, iako to: Komody, Kanapy, Landszafty, Szafy, Zwierciadła. Chęć licytować maiących podpisany Komornik na czas i mieysce oznaczone zaprasza.

W Krakowie dnia 23 Września 1829 r. *Teodor Jaworski*, Kom: Sąd.

W dniu 6 Października 1829 r. o godzinie 9 ranney, w Krakowie przy ulicy Szczepańskiey w Kamienicy pod L. 374 w drodze exekucyi Sądowey, odbędzie się powtórna Licytacyia, komód, kanap, zegarów ściennych i stołowych, szaf, talerzów i półmisków cynowych, szkła, &c. zaś w dniu tym po południu o godzinie 3 w teyże Kamienicy wydzierżawione będą przychody z Izby dolney, alkierza i piwnicy; a to na lat dwa, to iest od 6 Października 1829 do podobnegoż dnia i miesiąca w roku 1831. Chęć licytować maiących podpisany Komornik na czas i mieysce oznaczone zaprasza.

W Krakowie dnia 24 Września 1829 r. Tedor *Jaworski*, Kom: Sąd.

Komornik Sądowy uwiadomia Publiczność, iż dnia 2go Października r. b. o godznie 9 ranney w Krakowie w Rynku pod L. 453, odbędzie się Licytacyia: fach z kassą, wag różnych, gwintów, cukru, kawy, tytoniu, tabaki, szafranu, aloesu, cacau, butelek, wina Reńskiego, wina Węgierskiego, wody Szczawnickiey, piwa, kanapy, krzesełek, stolików, komody i t. p.; zaś w dniu 6tym Października r. b. o godzinie 9 ranney, na Kaźmierzu pod L. 124 odbędzie się Licytacyia: cukru, porcellanów, tytoniu, maszyn do tytoniu, maszyny do wexlów, wag, gwintów, fach z kassą.

W Krakowie dnia 25 Września 1829 r. Józef *Słodkowski*., Kom: Sąd.

Dnia 28 b. m. i r. w mieście Trzebinia okręgowem, wydzierżawione będą publicznie dochody z 4ch stancyy w domu pod L. 23, a to na lat trzy; 30 zaś t. m. i r. w wsi Dąbrowy Gminie Jaworzno o 11tey sprzedane zostanie bydła rogatego sztuk 3, koni para, wóz kuty, zboże w snepiu i t. p., pretendenci dzierżawy złożą vadii Złp. 20, na które to Licytacyie podpisany Publiczność zaprasza.

W Chrzanowie dnia 20 Września 1829 r. Tomasz *Jaworski*, Kom. Sąd